

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет транспорту, менеджменту і логістики
Кафедра менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств

УЗГОДЖЕНО
 Декан ФТМЛ

 Т.Л. Мостенська

«25» 06 2021 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
 Проректор з навчальної роботи

 А.В. Полухін

«01» 07 2021 р.

Система менеджменту якості

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Мікроекономіка»

Освітньо-професійні програми: Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)
 Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності
 Логістика
 Авіаційна логістика
 Менеджмент авіакомпаній та аеропортів

Галузь знань 07 Управління та адміністрування
 Спеціальність: 073 Менеджмент

Форма навчання	Семестр	Усього (годин/кредитів ECTS)	Лекції	Практ. заняття	Лабораторні	Самостійна робота	ДЗ / РГР /К	КР / КПр	Форма сем. контролю
Денна:	2	105/3,5	34	17	-	54	1 дз. – 2 с.	-	диф. залік 2 с.
Заочна:	2, 3	105/3,5	6	6	-	93	1 к. – 3 с.	-	диф. залік 3 с.

Індекс: НБ-7-073-1/21-2.1.9; НБ-7-073-2/21-2.1.9; НБ-7-073-3/21-2.1.9; НБ-7-073-4/21-2.1.9; НБ-7-073-5/21-2.1.9.

Індекс: НБ-7-073-1 з/21-2.1.9; НБ-7-073-2 з/21-2.1.9; НБ-7-073-3 з/21-2.1.9; НБ-7-073-4 з/21-2.1.9; НБ-7-073-5 з/21-2.1.9.

СМЯ НАУ РП 19.06-01-2021

Робочу програму навчальної дисципліни «Мікроекономіка» розроблено на основі освітньо-професійних програм «Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)», «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності», «Логістика», «Авіаційна логістика», «Менеджмент авіакомпаній та аеропортів», навчальних та робочих навчальних планів № НБ-7-073-1/21, № НБ-7-073-2/21, № НБ-7-073-3/21, № НБ-7-073-4/21, № НБ-7-073-5/21, № РБ-7-073-1/21, № РБ-7-073-2/21, № РБ-7-073-3/21, № РБ-7-073-4/21, № РБ-7-073-5/21, № НБ-7-073-1 з/21, № НБ-7-073-2 з/21, № НБ-7-073-3 з/21, № НБ-7-073-4 з/21, № НБ-7-073-5 з/21, № РБ-7-073-1 з/21, № РБ-7-073-2 з/21, № РБ-7-073-3 з/21, № РБ-7-073-4 з/21, № РБ-7-073-5 з/21 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 073 «Менеджмент» та відповідних нормативних документів.

Робочу програму розробили:

доцент кафедри менеджменту

зовнішньоекономічної діяльності підприємств, доцент

М.П.Висоцька

доцент кафедри менеджменту

зовнішньоекономічної діяльності підприємств, доцент

В.М. Білявський

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри освітньо-професійних програм «Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)», «Менеджмент авіакомпаній та аеропортів» та «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності», спеціальності 073 «Менеджмент» – кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств, протокол № 10 від «7» 06 2021 р.

Гарант освітньо-професійної програми «Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)»

О.М. Паливода

Гарант освітньо-професійної програми «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»

Е.І. Данілова

Гарант освітньо-професійної програми «Менеджмент авіакомпаній та аеропортів»

О.М. Кириленко

Завідувач кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств

О.М. Кириленко

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри освітньо-професійних програм «Логістика» та «Авіаційна логістика», спеціальності 073 «Менеджмент» – кафедри логістики, протокол № 13 від «07» 06 2021 р.

Гарант освітньо-професійної програми «Логістика»

С.І. Григорак

Гарант освітньо-професійної програми «Авіаційна логістика»

О.В. Карпунь

Завідувач кафедри логістики

М.Ю. Григорак

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради факультету транспорту, менеджменту і логістики, протокол № 8 від «09» 06 2021 р.

Голова НМРР

І.В. Шевченко

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Контрольний примірник

ЗМІСТ

	сторінка
Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.....	4
1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.....	4
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.....	4
1.4. Міждисциплінарні зв'язки.....	4
2. Програма навчальної дисципліни	5
2.1. Зміст навчальної дисципліни.....	5
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля.....	5
2.3. Тематичний план.....	6
2.4. Домашнє завдання та завдання на домашню (контрольну) роботу (ЗФН).....	7
2.5. Перелік питань для підготовки до підсумкової контрольної роботи (ЗФН).....	7
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	7
3.1. Методи навчання.....	7
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна).....	8
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті.....	8
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	8

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни «Мікроекономіка» розроблена на основі «Методичних рекомендацій до розроблення і оформлення робочої програми навчальної дисципліни денної та заочної форми навчання», затверджених наказом ректора від 29.04.2021 № 249/од. та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.

Дана навчальна дисципліна є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, що формують профіль фахівця з менеджменту.

Метою викладання дисципліни є формування системи знань про ринкові механізми, поведінку споживачів, функціонування фірм в різних ринкових структурах, формування навичок використання інструментарію мікроекономічного аналізу при вивченні наступних дисциплін та у професійній діяльності.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- дослідження теорій мікроекономічного аналізу;
- засвоєння інструментарію мікроекономічних досліджень;
- розуміння сутності ринкової економіки та основних ринкових елементів;
- аналіз економічної поведінки суб'єктів мікроекономічних досліджень;
- ознайомлення з основними мікроекономічними моделями.

1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має досягти таких **результатів навчання**:

- демонструвати знання теорій та концепцій мікроекономіки;
- оволодіти методами проведення мікроекономічного аналізу;
- вміти використовувати інструментарій мікроекономічних досліджень;
- аналізувати поведінку економічних суб'єктів, що функціонують в різних ринкових структурах;
- вміти використовувати мікроекономічні моделі для обґрунтування управлінських рішень.

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має набути такі **компетентності**:

- вміння аналізувати особливості функціонування підприємства в різних ринкових структурах, розробляти заходи мікроекономічного управління;
- здатність аналізувати та оцінювати наслідки державної політики;
- володіння методами та прийомами наукового дослідження;
- розуміння методичних особливостей проведення економічних досліджень;
- здатність використовувати фундаментальні економічні знання в професійній діяльності.
- здатність генерувати нові ідеї (креативність).

1.4. Міждисциплінарні зв'язки.

Навчальна дисципліна «Мікроекономіка» базується на знаннях таких дисциплін як «Макроекономіка», «Вища та прикладна математика» є базою для вивчення таких дисциплін як: «Управління економічною діяльністю підприємства», «Організація підприємницької діяльності», «Управління вартістю підприємства» та «Лідерство та управління командною взаємодією».

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Зміст навчальної дисципліни.

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з навчального модуля «Мікроекономіка», який є логічно завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до модуля.

Модуль № 1 «Мікроекономіка»

Інтегровані вимоги модуля № 1: знати основні теорії мікроекономіки, ринкові механізми рівноваги, теорії поведінки споживачів, відмінності та особливості функціонування фірм в різних ринкових структурах, мікроекономічні моделі, інструментарій мікроекономічного аналізу.

Тема 1. Мікроекономіка як наука.

Місце мікроекономіки в системі економічних наук. Предмет та об'єкт дослідження мікроекономічної теорії. Функції мікроекономіки. Етапи розвитку мікроекономічної науки. Основні економічні суб'єкти. Обмеженість ресурсів і проблема вибору. Економічна ефективність. Основні поняття та інструментарій мікроекономічного аналізу. Мікросистема та її основні характеристики.

Тема 2. Попит і пропозиція.

Аналіз попиту і пропозиції. Функція попиту. Цінові та нецінові чинники попиту. Функція пропозиції. Цінові та нецінові чинники пропозиції. Моделі економічної рівноваги. Зміни ринкової рівноваги та ціни. Вплив держави на ринкову рівновагу.

Тема 3. Еластичність і пристосування ринку.

Поняття еластичності, її види та показники. Цінова еластичність попиту, види та фактори, що її визначають. Форми цінової еластичності попиту, їх графічний аналіз. Еластичність попиту за доходом. Перехресна еластичність попиту. Цінова еластичність пропозиції. Форми цінової еластичності пропозиції та їх графічний аналіз. Практичне застосування теорії еластичності.

Тема 4. Споживання і попит на конкурентному ринку (кардиналістська та ординалістська моделі).

Методологія маржиналізму та її застосування в мікроекономічному аналізі. Етапи поведінки споживача. Принцип раціональності. Кардиналістський (кількісний) підхід до аналізу поведінки споживача, корисності і попиту. Корисність. Гранічна та сукупна корисність. Функція корисності. Перший закон Госсена (закон спадної граничної корисності). Ординалістська концепція корисності. Аксиоми ординалістської концепції. Крива байдужості та її властивості. Карта кривих байдужості. Криві байдужості для незвичайних уподобань. Гранічна норма заміщення. Крива ізокорисності.

Тема 5. Бюджетне обмеження та споживчий вибір.

Бюджетне обмеження споживача. Вплив ціни та доходу на лінію бюджетного обмеження. Оптимізація вибору споживача на основі ординалістського підходу. Оптимізація вибору споживача на основі кардиналістського підходу.

Тема 6. Фірма як мікроекономічний суб'єкт.

Організаційні форми і функції фірми. Теорія виробництва. Поняття виробничої функції. Теорії витрат виробництва і прибутків. Короткострокова виробнича функція. Короткострокова виробнича функція. Витрати виробництва у короткостроковому періоді.

Тема 7. Аналіз ринку досконалої конкуренції.

Фірма на конкурентному ринку. Короткострокові моделі максимізації прибутку, конкурентною фірмою (TRTC та MRMC). Загальне правило вибору оптимального обсягу випуску. Реакція конкурентної фірми на зміну ціни (умови збиткового функціонування та закриття конкурентної фірми).

Тема 8. Продуктивність ресурсів і витрати у довгостроковому періоді.

Вибір фірмою ефективної технології. Вибір фірмою економічно ефективного способу виробництва. Ізокванта. Гранична норма технологічної заміни. Мінімізація сукупних витрат для заданого обсягу. Ізокоста. Еквімаржинальний принцип. Траєкторія розвитку фірми.

Тема 9. Теорії ринків недосконалої конкуренції (монополія, монополістична конкуренція, олігополія)

Максимізація прибутку і цінова стратегія монополії. Монополія і конкуренція. Максимізація прибутку. Рівновага на монопольному ринку. Особливості пропозиції на ринку чистої монополії. Соціально-економічні наслідки монополії. Монопольна влада та її ознаки. Цінова дискримінація та умови її здійснення. Цінова дискримінація. Наслідки монополії. Антимонопольна політика держави. Фірма на ринку монополістичної конкуренції. Особливості ринку монополістичної конкуренції. Моделі рівноваги монополістичного конкурента. Роль диференціації продукту і реклами як інструментів нецінової конкуренції.

Моделі олігополії. Олігополія, її характерні риси і причини виникнення. Особливості поведінки олігополіста. Моделі рівноваги олігополії. Моделі олігополістичного ціноутворення.

2.3. Тематичний план

№ пор.	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)							
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
		Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС	Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Модуль № 1 «Мікроекономіка»									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.1.	Мікроекономіка як наука	2 семестр							
		9	2	2	5	7	1	-	6
1.2.	Попит і пропозиція	11	2 2	2	5	8	1	1	6
1.3.	Еластичність і пристосування ринку	9	2 2	-	5	8	1	1	6
1.4.	Споживання і попит на конкурентному ринку (кардиналістська та ординалістська моделі)	9	2	2	5	8	1	1	6

№ пор.	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)							
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
		Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС	Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.5.	Бюджетне обмеження та споживчий вибір	11	2 2	2	5	7	1	1	5
1.6.	Фірма як мікроекономічний суб'єкт	11	2 2	2	5	7	1	-	6
1.7.	Аналіз ринку досконалої конкуренції	11	2 2	2	5	3 семестр			
1.8.	Продуктивність ресурсів і витрати у довгостроковому періоді	11	2 2	2	5	16	-	-	16
1.9.	Теорії ринків недосконалої конкуренції (монополія, монополістична конкуренція, олігополія)	12	2 2 2	2	4	16	-	-	16
1.10.	Виконання домашнього завдання та домашньої (контрольної) роботи (ЗФН)	8	-	-	8	8	-	-	8
1.11.	Підсумкова семестрова контрольна робота	-	-	-	-	3	-	1	2
1.12.	Модульна контрольна робота № 1	3	-	1	2	-	-	-	-
Усього за модулем № 1		105	34	17	54	105	6	6	93
Усього за 2 семестр		105	34	17	54	45	6	4	35
Усього за 3 семестр		-	-	-	-	60	-	2	58
Усього за навчальною дисципліною		105	34	17	54	105	6	6	93

2.4. Домашнє завдання та завдання на домашню (контрольну) роботу (ЗФН).

Домашнє завдання з дисципліни виконується у другому семестрі, а домашня (контрольна) робота (ЗФН) у третьому семестрі, відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь студента при вивченні дисципліни.

Виконання домашнього завдання та домашньої (контрольної) роботи (ЗФН) здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до запропонованих викладачами кафедр тем.

Час, потрібний для виконання домашнього завдання та домашньої (контрольної) роботи (ЗФН) складає 8 годин.

2.5. Перелік питань для підготовки до підсумкової контрольної роботи (ЗФН).

Перелік питань та зміст завдань для підготовки підсумкової контрольної роботи (ЗФН), розробляються провідними викладачами та затверджуються протоколом засідання кафедри та доводяться до відома студентів.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- пояснювально-ілюстративний метод;
- метод проблемного викладу;
- репродуктивний метод;
- дослідницький метод.

Реалізація цих методів здійснюється при проведенні лекцій, практичних занять, самостійному вирішенні задач, роботі з навчальною літературою тощо.

3.2. Рекомендована література

Базова література

3.2.1. Баула О.В., Вісіна Т.М., Лютак О.М., Савош Л.В., Кравчук О.Я., Зелінська О.М., Полянська Т.О. Економікс. Частина 1 : Вступ до економікса. Мікроекономіка : навч. посіб. Луцьк : «Волиньполіграф», 2021. 320с.

3.2.2. Бойда С.В. Мікроекономіка : навч. посіб. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т, 2021. 176с.

3.2.3. Макро- та мікроекономіка: навч. посіб. для студентів усіх спеціальностей першого (бакалаврського) рівня / М.С. Бріль, О.М. Кліменко, А.В. Литвиненко та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук М.А. Мащенко. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. 214с.

Допоміжна література

3.2.4. Галушка З.І., Поченчук Г.М. Економіка : теорія і практика : підруч. Чернівці : Чернів. нац. ун-т. 2020. 232с.

3.2.5. Задоя А.О., Задоя О.А. Мікроекономіка : навч. посіб. Дніпро : Університет ім. Альфреда Нобеля, 2021. 148с.

3.2.6. Кібік О.М., Редіна Є.В., Хаймінова Ю.В., Котлубай В.О., Примаченко І.Ф., Калмикова Н.Ю. Макроекономіка. Мікроекономіка : практикум. Одеса, 2020. 76с.

3.2.7. Мартин О.М. Мікроекономіка : теорія, тести, задачі. Частина I : навч. посіб. Львів: ЛДУ, 2021. 271с.

3.2.8. Мельник Л.Г., Карінцева О.І. Економіка і бізнес : підруч. Суми : Університетська книга, 2021. 316с.

3.2.9. Мікроекономіка : методичні поради та плани практичних занять для студентів економічного факультету / За ред. С.М. Панчишина і П.І. Островерха. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2021. 104с.

3.2.10. Решетило В.П., Островський І.А., Наумов М.С. Мікроекономіка, макроекономіка та міжнародна економіка : конспект лекцій для магістрів спеціальності 073 – Менеджмент. Харків : ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2020. 100с.

3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

3.3.1. OECD (Організація економічного співробітництва та розвитку) [Електронний ресурс] / код доступу: <http://www.oecd.org>

3.3.2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]/ код доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

3.3.3. Мін. фін. України [Електронний ресурс] / код доступу: <https://minfin.com.ua/ua/>

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ.

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється у балах відповідно до табл. 4.1.

Залікова рейтингова оцінка визначається (в балах та за національною шкалою) за результатами виконання всіх видів навчальної роботи протягом року.

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

Таблиця 4.1

Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
	Модуль № 1	
Виконання завдань на практичних заняттях	2 семестр	2 семестр
	10 б × 6 = 60	10 б × 2 = 20
Види навчальної роботи	2 семестр	3 семестр
Виконання тестових завдань	5 б × 2 = 10	20 б × 1 = 20
Виконання та захист домашнього завдання та домашньої (контрольної) роботи ЗФН	10	30
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи № 1 студент має набрати до</i>	48	-
Виконання модульної контрольної роботи № 1	20	-
Усього за модулем № 1	100	70
Підсумкова семестрова контрольна робота	-	30
Усього за дисципліною		100

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та індивідуального навчального плану студента (залікової книжки), наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре /В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./E** тощо.

4.5. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

(Ф 03.02-01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки
1	0302	01.04.24	Філіппов Микола	[Signature]	
1	16.04	04.10.24	Степанов С.	[Signature]	

(Ф 03.02-02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки
	Александров К.М.	[Signature]	18.02.22	

(Ф 03.02-04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності
1	Бабич Р.Б.	18.10.2022	[Signature]	Відповідає протоколу
2	Бабич Р.Б.	18.10.23	[Signature]	Відповідає протоколу
3	Бабич Р.Б.	27.08.24	[Signature]	Відповідає протоколу

(Ф 03.02-03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02-32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				